

ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ

εις τὴν Σύνοδον τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
συγκληθείσης ἐκτάκτως
ἀπὸ 4ης ἕως 6ης Νοεμβρίου 2003.

τοῦ Μητροπολίτου
Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Δανιὴλ.

«**Ἱστορικὴ ἀνασκόπησις
τῆς διευθετήσεως τοῦ θέματος
τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως
τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τῶν λεγομένων Νέων Χωρῶν,
ἣτις ὠδήγησεν εἰς τὴν ἔκδοσιν
τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ 1928.**»

6. Σχόλια

Ἡ μελέτη τοῦ εἰσαγωγικοῦ τμήματος τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως 1928, ὑπὸ τὸ φῶς τῶν Πηγῶν, μαρτυρεῖ τὴν ἀγωνίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου νὰ μὴ ἀπωλέσῃ ἐκκλησιαστικῶς τὶς Ἐπαρχίες αὐτές, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔντονον καὶ δραματικὸν παρασκήνιον τῶν διαβουλεύσεων μεταξὺ τῶν ἐμπλεκόμενων μερῶν εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην.

Τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἐξάγεται:

α) Ἐκ τῆς ἀντιπαραβολῆς τοῦ Νόμου 3615 τῆς Ἐντίμου Ἑλληνικῆς Πολιτείας ψηφισθέντος εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων τὴν 28ην Ἰουνίου καὶ δημοσιευθέντος τὴν 10ην τοῦ 1928 πρὸς τὴν Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν Πράξιν τῆς 4ης Σεπτεμβρίου τοῦ 1928.

Εἰς τὸν Νόμον ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀπετύπωσεν καὶ ἐξέφρασεν τὴν θέλησιν Αὐτῆς πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ ὀξυτάτου προβλήματος μὴ πολυπραγμονοῦσα εἰς λεπτομέρειες, τὶς ὁποῖες τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον δὲν παρέβλεψεν, ἀλλωστε ἐπιέζετο φορτικῶς ὑπὸ τῶν καταστάσεων.

Διὰ τοῦτο ὁ Νόμος εἶναι σύντομος καὶ διὰ τριῶν ἀρθρῶν νομοθετεῖ τὰ δέοντα.

Ἡ Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Πράξις ἐκ τῶν ὑστέρων πειρᾶται νὰ διασώσῃ τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ Πατριαρχείου ἐπὶ τῶν Ἐπαρχιῶν, ἐκ τῶν ὁποίων δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἀποξενωθῇ.

β) Ἐκ τῆς ρητῆς ἀναφορᾶς περὶ τοῦ τρόπου διὰ τοῦ ὁποίου κατανοεῖ τὸ διατηρούμενον πνευματικὸν δικαίωμα τοῦ Ἁγιωτάτου Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἡ Εἰσηγητικὴ Ἐκθεσις τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων.

«Ἡ Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ, ἀποδεχομένη κατὰ τὴν μεγίστην αὐτῆς πλειοψηφίαν κατ' ἀρχὴν τὸ ὑπὸ κρίσιν νομοσχέδιον διατυπώνει τὸ ἄρθρον 1 ὡς κατωτέρω ἐν τῇ ἐννοίᾳ ὅτι τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ ἀναφερόμενα κανονικὰ δικαιώματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐπὶ τῶν Μητροπολιτῶν τῶν Νέων Χωρῶν εἶνε μόνον τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἀρχιερέων τῶν Νέων Χωρῶν καὶ ἡ λήψις τῆς ἐπευλογίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ὑπὸ τῶν ἐκάστοτε καθισταμένων Ἀρχιερέων τῶν Νέων Χωρῶν».

γ) Ἐκ τῆς ἀναφορᾶς τῆς Πράξεως, ὅτι τὴν λύσιν ταύτην ἀπεδέξατο ἡ Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.

Διερωτᾶται ὁ μελετητής, πότε ἀπεδέξατο τὴν λύσιν ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος; Ἐκ τῆς μελέτης τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου προκύπτει, ὅτι ἡ Ἱεραρχία ἠγνώνει τὴν συμφωνίαν καὶ δὲν ἔστεργεν εἰς τὴν λύσιν ταύτην, παρὰ μόνον ὁ Ἀρχιεπίσκοπος. Ἀπεδέχθη αὐτὴν ὡς τετελεσμένην ἀπόφασιν μετὰ τὴν ἔκδοσιν

τοῦ Νόμου καὶ τῆς Πράξεως εἰς τὴν συγκροτηθεῖσαν μετὰ τὸν Σεπτέμβριον Διαρκῆ Ἱερὰν Σύνοδον κατὰ τὰ τότε πλὴν νεωστὶ νομοθετηθέντα. Ἡ συζήτησις εἰς τὴν Ἱεραρχίαν καὶ τὸ συνταχθὲν Ὑπόμνημα μαρτυροῦν εὐγλώττως περὶ αὐτοῦ.

Εἰς τὶς Πηγὰς δὲν ἀναφέρεται πότε ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία παρεκάλεσεν τὴν Ἀγιωτάτην Ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐντολὴν ταύτην καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀπεδέχθη.

δ) Ἐκ τῆς ἀναφορᾶς, ὅτι πρὸς τὰ τῆς Πράξεως συναινεῖ καὶ κυροῖ αὐτὴν ἡ Ἐντιμος Ἑλληνικὴ Πολιτεία.

Πλὴν εἰς ἄλλα εἶχεν συναινέσει, καὶ ἄλλα εἶχε νομοθετήσει ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία διὰ τοῦ Νόμου. Ἐκ τῆς μελέτης τῶν Πρακτικῶν τῆς Βουλῆς προκύπτει, ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν εἶχεν ἐξουσιοδοτηθεῖ, εἶχε λάβει τὸ Ἐπιτροπικὸν ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καὶ ἐξεπροσώπει αὐτὸ εἰς τὶς συζητήσεις κατὰ τὴν ψήφισιν τοῦ Νόμου 3615/28. Εὐλόγον κρίνεται νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον συνεφώνησε κατ' ἀρχὴν μὲ τὸν Νόμον. Μετὰ ταῦτα μετέγνωσε καὶ διὰ τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως προσέθεσεν τοὺς γνωστοὺς ὅρους μὴ προβλεπομένους ὁμῶς εἰς τὸν Νόμον.

Τὰ ἀναφερθέντα μαρτυροῦν μὲ δραματικὸν τρόπον τὰ θλιβερά, οἰκτρὰ καὶ ὀδυνηρὰ γεγονότα περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀβεβαίου τότε καὶ ἀπροβλέπτου ὄντος κατὰ τὸ 1928, μετὰ τὶς γεωπολιτικὰς ἀλλαγὰς καὶ ἐξελίξεις εἰς τὴν περιοχὴν.

Σήμερον ὁμῶς ὅπου τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπολαμβάνει τὰ δικαιώματα τῆς Πρωτοθρόνου Ἐκκλησίας μὲ τὴν ἀκτινοβολίαν τῆς διακονίας αὐτοῦ, ἐστερεωμένον κυρίως εἰς τὰ κανονικὰ δικαιώματα καὶ προνόμια αὐτοῦ, εἰς τὴν ἀγάπην καὶ τὸν σεβασμὸν τῶν ἐγγύς καὶ τῶν μακρὰν, φρονοῦμεν ταπεινῶς, ὅτι οὐδὲν ὀφελεῖται ἐκ τῆς πεισμῶν διεκδικήσεως ὑποτιθεμένων δικαιωμάτων αὐτοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπαρχιῶν αὐτῶν.

Συνεχίζομεν τὰ σχόλια.

ε) Τὸ κείμενον τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως ἀποτελεῖ Συμφωνία τριῶν μερῶν, ἤτοι Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας. Εἶναι κοινὸ κείμενον καὶ ἐφαρμοστέον ὑφ' ἀπάντων τῶν μερῶν. Τοῦτο συνεπάγεται, ὅτι ἐρμηνεύεται ἀπὸ κοινοῦ ἐκ τῶν τριῶν μερῶν καὶ οὐχὶ μονομερῶς. Οἱ μονομερεῖς ἐρμηνεῖες δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνωνται ἀποδεκτὲς ὑποχρεωτικῶς ὑπὸ τῶν συμβαλλομένων.

Ὅσον δικαίωμα κέκτηται τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τὸ αὐτὸ δικαίωμα κέκτηται καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐρμηνεύῃ τὴν Πατριαρχικὴν Πρᾶξιν.

στ) Τὸ πρόβλημα τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως τῶν Ἐπαρχιῶν αὐτῶν ἐρρυθμίσθη νομοθετικῶς διὰ τοῦ Νόμου 3615/28 τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας. Διερωτόμεθα, εἶναι δυνατὸν ὁ προηγηθεὶς κατὰ τὴν ψήφισιν Νόμος νὰ κατωχυρώνη τὴν μετ' αὐτὸν ἐκδοθεῖσαν Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν Πρᾶξιν περιέχουσα καὶ ὅρους μὴ συμφωνηθέντες καὶ ἐκ τῶν ὑστέρων προστεθέντες;

Ὡς καὶ τινες ὑποστηρίζουν δὲν εἶναι ἐρμηνευτικῶς ἐπιτρεπτὸν νὰ ὑποληφθῇ, ὅτι ὁ Νόμος ἐνσωματώνει, χωρὶς ρητὴν περὶ τούτου ἀναφορὰν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Νομοθεσίαν, τοὺς ὅρους τῆς Πράξεως αὐτῆς καὶ μάλιστα ἐπὶ σημείων περιεχόντων ρύθμισιν διάφορον ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ὁ Νομοθέτης ἐπέλεξε καὶ λεπτομερῶς καθώρισεν.

ζ) Ἡ μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς Πράξεως διεξαχθεῖσα ἀλληλογραφία μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου φανερῶνει, ὅτι συνεφωνήθη μὲν τὸ σχῆμα τῆς διευθετήσεως τοῦ προβλήματος οὐχὶ ὁμῶς καὶ οἱ ὅροι.

Σήμερον διατυπῶνται ἡ ἀποφῆς, ὅτι ἡ ἀλληλογραφία δὲν εἶναι ἰσόκυρος τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως. Ὡστόσο ἰσχυρὸν ἐπὶ ἐβδομηκονταπενταετία.

η) Εἰς τὴν Ἐκθεσιν τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Παιδείας δὲν ἀναφέρεται τὸ ἀντιτιθέμενον εἰς τὴν ψήφισιν τοῦ Νόμου 3615/28 Ὑπόμνημα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς τὴν Βουλὴν, ἀλλὰ συμπεριελήφθη τὸ ἀπόσπασμα ἐκ τῆς ὁμιλίας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κυροῦ Χρυσόστομου πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον.

θ) Ἐκ τῆς μελέτης τῶν Πρακτικῶν τῆς Βουλῆς προκύπτει, ὅτι τὸ θέμα εἶχεν λάβει μεγάλας διαστάσεις καὶ οἱ

Βουλευτὲς ἐπείγοντο νὰ τὸ διευθετήσουν, χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρονται καὶ διὰ τὸ ἐὰν ἡ λύσις ἦτο κανονικῶς καὶ ἐκκλησιολογικῶς ὀρθή.